

Elski

European Life Science &
Knowledge Institute

Profesinė savivalda: ištakos, esmė ir paskirtis

2024 m. kovo 23 d.

Apie ką kalbėsime?

01 Savivaldos samprata

Kas yra savivalda? Kuo ji svarbi ir reikšminga?

02 Profesinės savivaldos istorija

Iš kur atsirado profesinė savivalda? Kaip vystėsi? Kiek jų? Kokios jos?

03 Lietuvos teisės doktrina

Lietuvos Konstitucija ir profesinė savivalda. Teisinė praktika.

04 Esmė ar nauda?

Ką parodo profesinė savivalda? Ar ji naudinga? Kam ji naudinga?

01

Savivaldos samprata

Kas yra savivalda?
Kuo ji svarbi ir reikšminga?

Kas yra savivalda?

„autonomija“, „laisvai tvarkosi“,
„tvarko savarankiškai“,
„yra nepriklausomi“, „speciali institucija“

Aukštųjų mokyklų savivalda.
Tradicinių bažnyčių ir religinių organizacijų savivalda.
Tautinių bendrijų savivalda. Teismų savivalda.

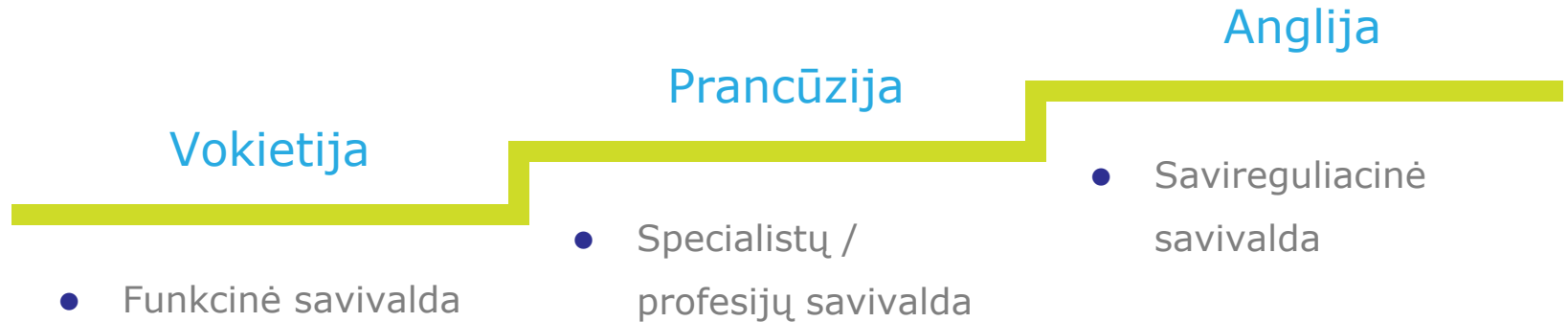

02

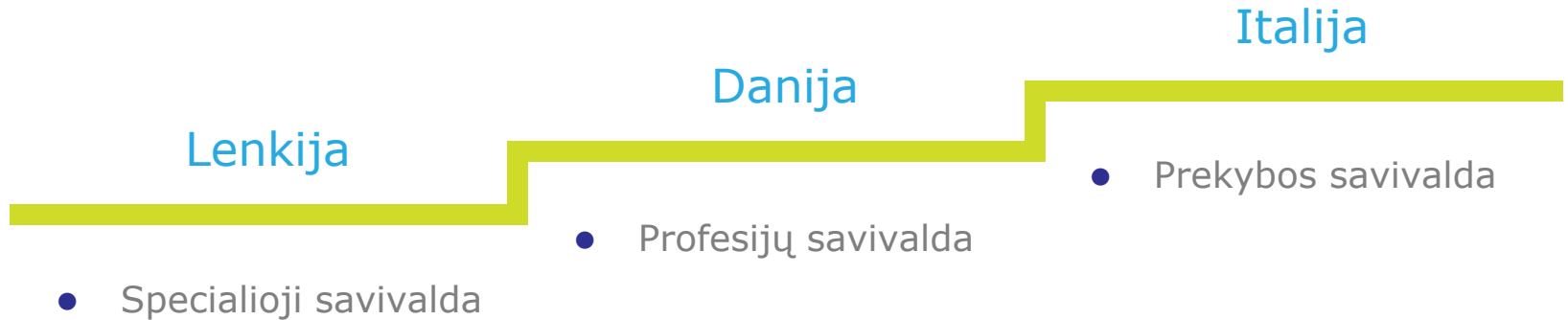
Profesinēs savivaldos istorija

Iš kur atsirado profesinė savivalda? Kaip vystėsi? Kiek jų? Kokios jos?

Profesinė savivalda Europoje (1)

Profesinė savivalda Europoje (2)

Profesinė savivalda ES (1)

Terminas „laisvoji profesija“ gali būti skirtingai suprantamas skirtingose šalyse.

ETT 2001 m. byloje C-267/99 apibrėžė laisvosios profesijos sampratą:

„veikla pasižyminti ryškiu intelektualiniu charakteriu, reikalaujanti aukšto kvalifikacinio lygio ir griežto profesinio reglamento. Įgyvendinant tokio pobūdžio veiklą yra svarbus asmeniškumo elementas, kuris neatsiejamas nuo galimybės savarankiškai vykdyti savo veiklą.“

Laisvosios profesijos atstovai:

- 1) teikia paslaugas asmeniškai;
- 2) teikia aukštos kokybės paslaugas;
- 3) prisiima personalinę atsakomybę;
- 4) saugo pasitikėjimą;
- 5) palaiko skaidrią profesijos savireguliaciją;
- 6) investuoja į kvalifikaciją;
- 7) kapitalizuoja savo įgūdžius.

Anot ETT laisvosios profesijos remia novatorišką Europą (pagal Laisvųjų profesijų chartiją). Chartija teigia, kad laisvųjų profesijų modelis turėtų būti populiarinamas ir skleidžiamas, o ne silpninamas.

Profesinė savivalda ES (2)

- Teisės sritis
- Finansų ir apskaitos sritis
- Sveikatos sritis
- Mokslinė-techninė sritis
- Urbanistikos sritis
- Švietimo ir mokslo sritis

- Noras (realus) būti nepriklausomu
- Asmeninė atsakomybė ir noras ją priimti
- Aukšto profesinio standarto siekimas

- Nėra valstybės tarnautojai ar pareigūnai
- Patys gali reguliuoti savo paslaugų kainas ir teikimo sąlygas
- Dalyvauja valstybės valdyme kaip lygus partneris su renkamais valstybės organais

Profesinė savivalda Lietuvoje (1)

1387-1568 m.

- 16 LDK privilegijų (profesinėms ir verslo sričių savivaldoms)

XV-XVI a.

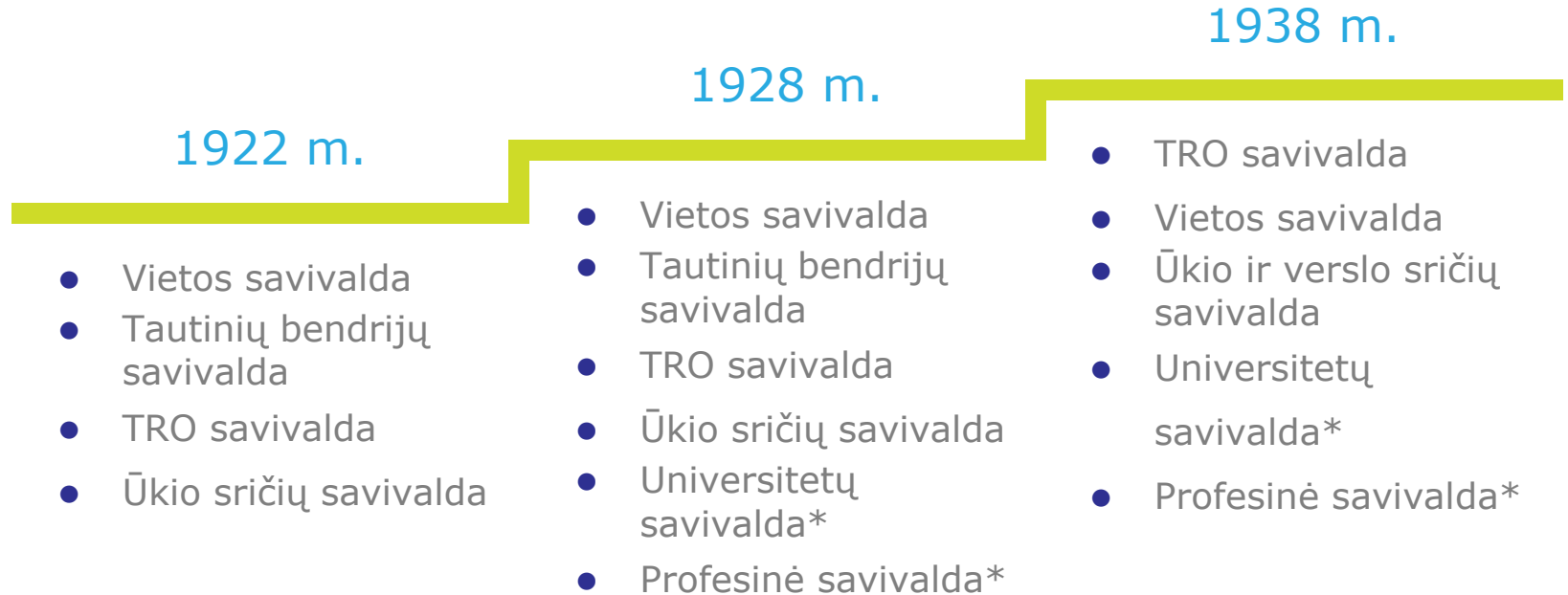
- Amatininkų cechai
- Profesijų draugijos

Lietuvos statutai

(1529; 1566; 1588)

- Profesijų privilegijos
- Profesijų savivaldos

Profesinė savivalda Lietuvoje (2)

38 profesinēs savivaldos Lietuvoje

03

Lietuvos teisės doktrina

Lietuvos Konstitucija ir profesinė savivalda.
Teisinė praktika.

KT praktika (1)

Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad valstybė savo funkcijas gali vykdyti ne tik per atitinkamų institucijų sistemą, apimančią valstybės ir savivaldybių institucijas (kaip ji paprastai daro), bet ir per kitas (ne valstybės) institucijas, kurioms pagal įstatymus yra pavesta (patikėta) vykdyti tam tikras valstybės funkcijas arba kurios tam tikromis įstatymuose apibrėžtomis formomis ir būdais dalyvauja vykdant valstybės funkcijas.

(inter alia 2004 m. gruodžio 13 d., 2008 m. sausio 7 d., 2010 m. kovo 22 d. nutarimai)

KT praktika (2)

2008 metais Konstitucinis teismas pasakė, kad **konstitucinė teisė laisvai pasirinkti darbą bei verslą neatsiejama nuo asmens noro sieti save su tam tikra profesine bendruomene ir būti jos nariu**. Jeigu ši bendruomenė įgyvendina valstybės funkcijas (paslaugų kokybės standarto nustatymas, bendruomenės narių licencijavimas, profesinės etikos ir elgesio priežiūra, privalomas kvalifikacijos tobulinimas ir jo priežiūra ir pan.), tokio asmens privaloma narystė *ex lege* (ELSKI: *pagal įstatymo dvasią*) yra neatskiriama nuo asmens laisvo apsisprendimo būti tam tikros profesijos atstovu.

04

Esmē ar nauda?

Kā parodo profesinē savivalda? Ar ji naudinga?
Kam ji naudinga?

Suvokta esmė teikia šias naudas:

Individui	<ul style="list-style-type: none">• Paslaugų aukščiausia kokybė ir prieinamumas	<ul style="list-style-type: none">• Operatyvus klausimų sprendimas	<ul style="list-style-type: none">• Tiesioginis ir efektyvus kontaktas
Bendruomenei	<ul style="list-style-type: none">• Veiklos sąlygos	<ul style="list-style-type: none">• Pasitikėjimas savimi ir kolegomis	<ul style="list-style-type: none">• Strateginė vertė
Visuomenei	<ul style="list-style-type: none">• Pasitikėjimas sistema	<ul style="list-style-type: none">• Bendras dalyvavimas sprendžiant sisteminės problemas	
Valstybei	<ul style="list-style-type: none">• Demokratija ir tvarumas	<ul style="list-style-type: none">• Ilgalaikių tikslų siekimas	<ul style="list-style-type: none">• Efektyvumas ir kaštų tapymas

Děkingas už dėmesį

andrej.rudanov@elski.org

+370 686 800 49

www.elskigroup.eu

Elski

*European Life Science &
Knowledge Institute*